

ADATOK A MINDSZENTKÁLLAI ÖREGHEGY POLOSKAFAUNÁJÁHOZ (*INSECTA: HETEROPTERA*)

ROZNER ISTVÁN

Budapest

Abstract: Data to the bug fauna of Öreghegy at Mindszentkál (Insecta: Heteroptera) – A total of 127 species belonging to 100 genera of 17 families were collected between 1989 and 2003 on the Öreghegy at Mindszentkál of the Balaton Highland. The occurrence of 53 bug species in the Bakony Mountains has not yet been published. In studying the composition of the bug fauna in the mountains it may be established that 7 species (5,5%) are cosmopolitan and Holarctic, 69 species (54,3%) are Palearctic-Euro-Siberian, 40 species (31,5%) are Mediterranean and 11 species (8,5%) are European in distribution.

Bevezetés

A Balaton-felvidéken, a Káli-medencét övező hegyek között találjuk a Mindszentkálai község fölé emelkedő Öreghegyet. Az Öreghegy név, mint hazánk nagyon sok helynevéénél, szőlőhegyet jelöl. A hegytömb legmagasabb kiemelkedése a Kopasz-hegy (302 m), további megnevezett pontjai a Pipa-hegy (260 m), a Püspök-domb (266 m), a Szűcs-domb (234 m) és a Mátyás-domb (298 m).

Az Öreghegyet, mint a Káli-medencét körbevevő hegyeket is, évmilliókkal ezelőtt a Pannon-tenger-üledékei hozták létre. Amíg a medencéből a tenger visszavonulása után a szelek kifújták a homokot és egyéb üledékeket az eltelt évmilliók alatt, addig a Pannon-tenger visszavonulását követő vulkáni tevékenység során a kiömlő bazaltláva megvédte az üledékeket. A lávaömlés nyomai megtalálhatók a Kopasz-hegyen, ahol a bazaltot az elmúlt évszázadok során lebányászták, ma csak egy bányagödör maradt utána. Az Öreghegy vulkáni törmelékekkel kevert üledékes, löszös talaján megtelepedett szőlőművelés kitűnő borokat eredményez.

A hegyet körbeveszik a szőlőültetvények, melyek – főként a hegy déli részén – felhúzódnak a hegytetőre is. Hajdanában sokkal nagyobb területet foglaltak el, de az utóbbi 40-50 évben sokan felhagytak a szőlőműveléssel. A felhagyott ültetvények helyén ma füves ugart, de leginkább akácerdőt találunk. Csak a beomlott pincék jelzik, hogy valaha itt szőlő termett.

A Kopasz-hegy nagy részét gyepp borítja, a bazaltszikla maradványain varjúháj- (*Crassulaceae*), kövirózsa- (*Sempervivum* sp.) és kőtörőfűfélék (*Saxifragaceae*) élnek. A Ko-

pasz-hegy nyugati oldalán az utóbbi 10–20 évben felhagyott legelő található, amely a beerdősülés kezdetén van. Jellemzői a cserjék, mint a galagonya (*Crataegus* sp.), a szeder (*Rubus* sp.) stb. Továbbmenve a hegytetőn nyugatra elérkezünk a védett cseres-tölgyes erdőhöz, amely felhúzódik északra, egészen Mindszentkálra fölé, ahol a hegy meredek északi lejtőjét már vegyes kőrises erdő borítja. Az erdőkben számos védett növény található, mint pl. a nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*).

Az Öreghegy poloskafaunájának kutatása

A Bakony-hegységben rendszeres heteropterológiai kutatások folytak az utóbbi évtizedekben, főleg „A Bakony Természeti Képe” kutatási program keretében. Ezek a kutatások természetesen érintették a Balaton-felvidéket is, amely a Bakony-hegység egyik kistája. A kutatások eredményeiről több publikáció is megjelent, elsősorban HARMAT BEÁTA tollából (1986a, 1986b, 1989, 1993, 1998), de sok adatot találunk KONDOROSY ELŐD publikációiban (1989, 1995, 1997) is, főként a Keszthelyi-hegységből. Régebbi bakonyi adatokat közül HORVÁTH GÉZA (1897) a Fauna Regni Hungariae Hemiptera kötetében, SOÓS ÁRPÁD (1959, 1973) a publikációiban, valamint a Magyarország állatvilága sorozat köteteiben BENEDEK PÁL (1969), HALÁSZFY ÉVA (1959), SOÓS ÁRPÁD (1963) és VÁSÁRHELYI TAMÁS (1978, 1983).

Mindaddig azonban nem jelent meg összefoglaló munka két nagy poloskacsaládról a Bakony hegységben, ezek a *Miridae* és *Lygaeidae* családok. Ezért ebben a dolgozatban közölt adatok több, a Bakony hegységből eddig még nem publikált faj adatait is tartalmazzák.

A mindszentkálai Öreghegy általam végzett rendszeres kutatása 1989 és 2003 között folyt, elsősorban coleopterológiai szempontból. Az alkalmazott gyűjtési módszerek (fűhálózás, kopogtatás, lámpázás) nagy mennyiségű poloskaanyagot is eredményeztek, ennek feldolgozásából született ez a közlemény, aminek feldolgozási adatai ennek a közleménynek a tárgya. Valamennyi faj saját gyűjtésből származik. A fajok rendszerezéséhez KONDOROSY Előd (1999) magyar „checklist”-jét, a határozáshoz pedig AUKEMA – RIEGER (1999), GULDE (1936), PÉRICART (1998), és WAGNER (1970/71, 1973, 1975) műveit használtam. A magyar fajneveket JOLSVAY – STEINMANN – SZILY (1977) munkája alapján tüntettem fel.

A gyűjtött fajok jegyzéke

CORIXIDAE – BÚVÁRPOLOSKÁK

Callicorixa praeusta (FIEBER, 1848) – Európai faj. Magyarországon nem gyakori. Fénycsapdával gyűjtöttem. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Paracorixa concinna (FIEBER, 1848) – *Tarkalábú búvárpoloska* – A palearktikus régióban elterjedt faj. Magyarországon gyakori. Fénycsapdával gyűjtöttem. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Sigara (Vermicorixa) lateralis (LEACH, 1818) – *Közönséges búvárpoloska* – Az egész palearktikus régióban elterjedt. Magyarországon az egyik leggyakoribb búvárpoloska faj. Fénycsapdával gyűjtöttem. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

TINGIDAE – CSIPKÉSPOLOSKÁK

Acalypta gracilis (FIEBER, 1844) – *Réti csipkéspoloska* – Észak- és közép-európai faj. Magyarországon a száraz, sziklás helyeken, parlagokon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Lasiacantha capucina capucina (GERMAR, 1836) – *Pillás csipkéspoloska* – Közép- és dél-európai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2000. V. 20.; Öreghegy, 2000. IV. 23., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Tingis cardui (LINNAEUS, 1758) – *Bogáncs-csipkéspoloska* – Euroszibériai faj. Hazánkban legelőkön, parlagokon, gyomtársulásokban gyűjthető. Nem gyakori. – Öreghegy, 1996. V. 4.

Tingis auriculata (COSTA, 1843) – *Nyakas csipkéspoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon a réteken, legelőkön, gyomtársulásokban gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1996. V. 4., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Tingis crispata (HERRICH-SCHÄFFER, 1838) – Dél-európai faj. Hazánkban szórványos elterjedésű a száraz lejtőkön, sziklás hegyvidéken, gyomtársulásokban. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2001. V. 20.

Catoplatus carthusianus (GOEZE, 1778) – *Pimpó-csipkéspoloska* – Európában elterjedt, Magyarországon gyakori faj. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Catoplatus nigriceps HORVÁTH, 1905 – Palearktikus faj. Hazánkban nem gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

Physatocheila confinis HORVÁTH, 1905 – Mediterrán faj, Magyarországon igen ritka. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Oncochila simplex (HERRICH-SCHÄFFER, 1830) – Egész Európában elterjedt faj. Magyarországon ritka. – Öreghegy, 2000. IV. 23.

Oncochila scapularis (FIEBER, 1844) – *Csuklyás csipkéspoloska* – Dél-európai faj. Hazánkban elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Dytilla echii (SCHRANK, 1781) – *Kígyószisz-csipkéspoloska* – Euroszibériai faj. Hazánkban mindenfelé előfordul és igen közönséges a parlagokon, legelőkön, gyomtársulásokban. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.

MIRIDAE – MEZEI POLOSKÁK

Deraeocoris (s.str.) rutilus (HERRICH-SCHÄFFER, 1839) – *Cinóber mezeipoloska* – Kelet-mediterrán faj. Magyarországon gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. VI. 23.

Deraeocoris (s.str.) ruber (LINNAEUS, 1758) – *Vöröses mezeipoloska* – A gyűjtött változatai: *var. danicus* FABR., *var. segusinus* MÜLL., *var. gothicus* SCOP., *var. fieberi* STICH. – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon mindenütt elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

Deraeocoris (Camptobrochis) punctulatus (FALLÉN, 1807) – Euroszibériai faj. Magyarországon nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Dicyphus (Brachyceroea) globulifer (FALLÉN, 1829) – *Kis karcsúnyakú-mezeipoloska* – Eurázsiai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1996. V. 4.

Acetropis carinata (HERRICH-SCHÄFFER, 1842) – *Bordás mezeipoloska* – Európai faj. Magyarországon gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. V. 20., 2003. V. 18.

Leptopterna dolobrata (LINNAEUS, 1758) – Holarktikus elterjedésű faj. Magyarországon a füves részeken nagyon közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Stenodema calcaratum (FALLÉN, 1807) – *Sarkantyús mezeipoloska* – Euroszibériai elterjedésű faj. Faunaterületünkön elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1996. V. 4., 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Stenodema laevigatum (LINNAEUS, 1758) – *Karcsú mezeipoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20.

Notostira erratica (LINNAEUS, 1758) – *Feketés mezeipoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

Megaloceroea recticornis (GEOFFROY, 1785) – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6.

Phytocoris (**Ktenocoris**) **varipes** BOHEMAN, 1852 – *Tarkalábú fapoloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Adelphocoris vandalicus (ROSSI, 1790) – *Feketevállú mezeipoloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17.

Adelphocoris lineolatus (GOEZE, 1778) – *Lucernapoloska* – Palearktikus faj. A Kárpát-medencében közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17.

Mermitelocerus schmidtii (FIEBER, 1836) – Közép- és Dél-európai faj. Magyarországon ritka. – Öreghegy, 2001. V. 20.

Closterotomus biclavatus (HERRICH-SCHÄFFER, 1835) – Európai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2002. VI. 23.

Calocoris affinis (HERRICH-SCHÄFFER, 1839) – Közép- és dél-európai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Brachycoleus decolor REUTER, 1887 – Euroszibériai faj. Hazánkban elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. VI. 23.

Stenotus binotatus (FABRICIUS, 1794) – *Kétfoltos mezeipoloska* – Holarktikus faj. A Kárpát-medencében, így hazánkban is, szélesen elterjedt és nagyon gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. VI. 23.

Lygus rugulipennis (MEYER-DÜR, 1843) – Holopalearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Lygus pratensis (LINNAEUS, 1758) – *Változó mezeipoloska* – Holopalearktikus faj. Magyarországon elterjedt és nagyon közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Lygus punctatus (ZETTERSTEDT, 1839) – Európai hegyvidéki faj. Magyarországon ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Orthops basalis (COSTA, 1852) – Mediterrán faj. Magyarországon a szárazabb, melegbb részekben gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Orthops kalmii (LINNAEUS, 1758) – *Kis tarka-mezeipoloska* – Holopalearktikus faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

Liocoris tripustulatus (FABRICIUS, 1781) – *Hárompettyes mezeipoloska* – Euroszibériai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1996. V. 4.

Polymerus nigrinus (FALLÉN, 1829) – Euroszibériai faj. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Polymerus holosericeus (HAHN, 1831) – Pontusi faj. Magyarországon a szárazabb részekben elterjedt és gyakori. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.; Öreghegy, 2001. VI. 23.

Polymerus (**Poeciloscytus**) **microphthalmus** (E. WAGNER, 1951) – Közép- és dél-európai faj. Magyarországon ritka. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6.

Capsus ater (LINNAEUS, 1758) – *Fekete mezeipoloska* – Holarktikus faj. Magyarországon szélesen elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. V. 20., 2003. V. 18.

Capsodes gothicus (LINNAEUS, 1758) – *Szőrös mezeipoloska* – Euroszibériai faj. Magyarországon a szárazabb helyeken elterjedt és közönséges. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Halticus luteicollis (PANZER, 1805) – *Sárganyakú ugrópoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Globiceps (Paraglobiceps) horvathi REUTER, 1912 – Mediterrán faj. Magyarországon kevésbé elterjedt, ritka faj. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Globiceps (s. str.) sphaegiformis (ROSSI, 1790) – *Kétpúpú mezeipoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon a száraz helyeken elterjedt, de nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Dryophilocoris flavoquadrinotatus (DEGEER, 1773) – Európai faj. Magyarországon elterjedt és nem ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Harpocera thoracica (FALLÉN, 1807) – *Sarlócsápú mezeipoloska* – Közép- és dél-európai faj. Magyarországon gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Plagiognathus chrysanthemi (WOLFF, 1804) – *Fakó törpepoloska* – Holopalearktikus faj. Magyarországon a tápnövényein (*Chrysanthemum*, *Achillea*, *Verbascum*, *Trifolium*, *Urtica* sp.) elterjedt és igen gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Plagiognathus arbustorum (FABRICIUS, 1794) – Holopalearktikus faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Chlamydatus pullus REUTER, 1870 – Holopalearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.

Orthonotus cylindricollis (COSTA, 1852) – Mediterrán elterjedésű, Magyarországon a szárazabb helyeken található, ritka faj. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

NABIDAE – TOLVAJPOLOSKÁK

Himacerus (Aptus) mirmicoides (O. COSTA, 1834) – Mediterrán faj. Magyarországon helyenként nem ritka. – Öreghegy, 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

Nabis (s.str.) rugosus (LINNAEUS, 1758) – *Foltoslábú tolvajpoloska* – Euroszibériai elterjedésű faj. Hazánkban mindenütt megtalálható, a hegy- és dombvidéken a leggyakoribb, közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1996. V. 4., 2000. IV. 23., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Nabis (s.str.) brevis SCHOLTZ, 1844 – *Réti tolvajpoloska* – Euroszibériai faj. Magyarországon az Alföld kivételével mindenhol előkerült, gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2000. IV. 23., 2001. VI. 23.

ANTHOCORIDAE – VIRÁGPOLOSKÁK

Orius (s.str.) niger WOLFF, 1804 – *Közönséges virágpoloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Orius (Heterorius) majusculus (REUTER, 1879) – *Levéltetűfáló poloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. V. 20.

Orius (Heterorius) minutus (LINNAEUS, 1758) – *Törpe-virágpoloska* – Holarktikus faj. Magyarországon elterjedt, nem ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

REDUVIIDAE – RABLÓPOLOSKÁK

Reduvius personatus (LINNAEUS, 1758) – Szemetes zugpoloska – Kozmopolita faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2003. IV. 21., (présházból).

Rhynocoris iracundus (PODA, 1761) – Ponto-mediterrán faj. Magyarországon a száraz, pusztafüves helyeken elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2003. V. 18.

ARADIDAE – KÉREGPOLOSKÁK

Aradus ribauti WAGNER, 1956 – Euroszibériai faj. Magyarországon több helyen fogták, nem gyakori. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Aneurus avenius DUFOUR, 1833 – Euroszibériai faj. Magyarországon általánosan elterjedt, nem ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

PIESMATIDAE – RECÉSPOLOSKÁK

Piesma capitatum (WOLFF, 1804) – *Közönséges recéspoloska* – Palearktikus faj, amely hazánkban mindenfelé előfordul. Tápnövényein, a libatop-féléken (*Chenopodiaceae*) közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17.

Piesma maculatum (LAPORTE, 1832) – *Nyakas recéspoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé előfordul, közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2003. V. 18.

BERYTIDAE – SZÚNYOGPOLOSKÁK

Berytinus clavipes (FABRICIUS, 1775) – Euroszibériai faj. Magyarországon a száraz helyeken élő ritka faj. – Öreghegy, 2003. V. 18.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Gampsocoris culicinus SEIDENSTÜCKER, 1948 – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt, de csak szóróványosan található, nem gyakori. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.

LYGAEIDAE – BODOBÁCSOK

Lygaeus equestris (LINNAEUS, 1758) – Palearktikus elterjedésű faj. Magyarországon a szárazabb helyeken mindenfelé megtalálható, gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Spilostethus saxatilis (SCOPOLI, 1763) – *Virágbodobács* – Turano-mediterrán elterjedésű faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Nysius senecionis (SCHILLING, 1829) – *Közönséges fényesbodobács* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Kleidocerys resedae (PANZER, 1797) – Holarktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Cymus glandicolor (HAHN, 1831) – *Rétibodobács* – Euro-szibériai faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. V. 20.

Cymus melanocephalus FIEBER, 1861 – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és nem ritka. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Ischnodemus sabuleti (FALLÉN, 1829) – *Nádi bodobács* – Palearktikus faj. Magyarországon elterjedt de nem gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2003. V. 18.

Dimorphopterus spinolae (SIGNORET, 1857) – Eurázsiai faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2003. V. 18.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Geocoris (Piocoris) erythrocephalus (LE PELETIER et SERVILE, 1825) – Holomediterrán faj. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1996. V. 4., 2001. IV. 23., 2001. VI. 23.

Platyplax salviae (SCHILLING, 1829) – *Zsályabodobács* – Euroszibériai faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Metopoplax origani (KOLENATI, 1845) – *Szélesfejű bodobács* – Turano-mediterrán faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. IV. 30., 2001. V. 20.

Brachyplax tenuis (MULSANT et REY, 1852) – Turano-mediterrán faj. Magyarországon főként a déli részeken található ritka faj. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6.

Oxycarenus (Euoxycarenus) pallens (HERRICH-SCHÄFFER, 1850) – *Fakó bodobács* – Turano-mediterrán faj. Magyarországon szórványos elterjedésű, főleg az Alföldön található, nem gyakori faj. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1996. V. 4., 2001. VI. 23.

Tropistethus holosericeus (SCHOLTZ, 1846) – *Törpebodobács* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Acompus pallipes (HERRICH-SCHÄFFER, 1834) – Mediterrán faj. Magyarországon szórványos elterjedésű, ritka. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Pachybrachius fracticollis (SCHILLING, 1829) – *Nyakas bodobács* – Euroszibériai faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt, gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Pterotmetus staphyliniformis (SCHILLING, 1829) – *Kurtaszárnyú bodobács* – Euroszibériai faj. Magyarországon elterjedt, de nem gyakori. – Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Megalonotus chiragra (FABRICIUS, 1794) – Holopalearktikus faj. Magyarországon szélesen elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Peritrechus gracilicornis (PUTON, 1877) – *Feketésbodobács* – Ponto-mediterrán faj. Magyarországon elterjedt és helyenként gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2003. V. 18.

Rhyparochromus (s.str.) pini (LINNAEUS, 1758) – Palearktikus faj. Magyarországon szórványosan, ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Rhyparochromus (Raglius) confusus (REUTER, 1886) – Mediterrán faj. Magyarországon szórványosan található, ritka. – Öreghegy, 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Xanthochilus quadratus (FABRICIUS, 1798) – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. V. 20.

STENOCEPHALIDAE – GYŰRŰSPOLOSKÁK

Dicranocephalus albipes (FABRICIUS, 1781) – *Kutyatej-gyűrűspoloska* – Mediterrán faj, Magyarországon mindenfelé elterjedt, nagyon gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2003. V. 18.

COREIDAE – KARIMÁSPOLOSKÁK

Syromastes rhombeus (LINNAEUS, 1767) – *Vitorlás karimáspoloska* – Euroturáni faj. Magyarországon szélesen elterjedt, helyenként közönséges. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Coreus marginatus (LINNAEUS, 1758) – *Közönséges karimáspoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenütt elterjedt, igen közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Coriomeris denticulatus (SCOPOLI, 1763) – *Fűrészesvállú karimáspoloska* – Európai faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt és közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2000. IV. 23., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Ceraleptus gracilicornis (HERRICH-SCHÄFFER, 1835) – *Tüskéslábú karimáspoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Ceraleptus lividus STEIN, 1858 – Európai faj. Magyarországon szórványosan található, nem gyakori. – Öreghegy, 2000. IV. 23.

RHOPALIDAE – ÜVEGPOLOSKÁK

Corizus hyoscyami (LINNAEUS, 1758) – *Piros karimáspoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé elterjedt, közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17.

Rhopalus parumpunctatus (SCHILLING, 1817) – *Közönséges üvegszárnyú-poloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenütt megtalálható, nagyon közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Rhopalus subrufus (GMELIN, 1788) – *Vörös üvegszárnyú-poloska* – Kozmopolita faj. Magyarországon a száraz, napos helyeken gyakori. – Öreghegy, 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30.; Pap-hegy, 2001. IV. 23.

Brachycarenum tigrinus (SCHILLING, 1817) – *Rövidfejű üvegszárnyú-poloska* – Mediterrán faj. Magyarországon sokfelé megtalálható, gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 23.

Stictopleurus punctatonervosus (GOEZE, 1778) – Palearktikus faj. Magyarországon mindenütt előfordul, közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Stictopleurus abutilon (ROSSI, 1790) – *Pettyeslábú üvegszárnyú-poloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé megtalálható, igen közönséges. – Öreghegy, 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23.

Myrmus miriformis (FALLÉN, 1807) – *Kurtaszárnyú karimáspoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon sokfelé előfordul, gyakori. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

PLATASPIDAE – BÖDEPOLOSKÁK

Coptosoma scutellatum (GEOFFROY, 1785) – *Bödepoloska* – Palearktikus faj. Hazánkbán mindenütt elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. VI. 23.

CYDNIDAE – FÖLDIPOLOSKÁK

Legnotus limbosus (GEOFFROY, 1785) – Pontomediterrán faj. Magyarországon a kopár, homokos talajon, füves helyeken gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. IV. 30.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Canthophorus dubius (SCOPOLI, 1763) – *Kékes földipoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon a szárazabb, füves helyeken közönséges. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Ochetostethus opacus (SCHOLTZ, 1847) – Eurázsiai faj. Magyarországon a száraz, homokos helyeken található, ritka. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.

SCUTELLERIDAE – PAJZSOSPOLOSKÁK

Odontotarsus purpureolineatus (ROSSI, 1790) – *Tarka pajzsospoloska* – Pontomediterrán faj. Magyarországon a réteken, a szárazabb füves helyeken szórványosan fordul elő, nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23., 2003. 18.

Odontotarsus robustus JAKOVLEV, 1883 – Kelet-mediterrán faj. Magyarországon a szárazabb helyeken, a gyomnövényzetben, legelőkön fordul elő, nem gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 2001. VI. 23.

Eurygaster maura (LINNAEUS, 1758) – Mórpoloska – Palearktikus faj. Magyarországon a füves helyeken elterjedt és gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20., Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

PENTATOMIDAE – CÍMERESPOLOSKÁK

Vilpianus gallii (WOLFF, 1802) – Dél-európai faj. Magyarországon elterjedt, szórványos előfordulása, nem gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.

Graphosoma lineatum (LINNAEUS, 1758) – *Csikós pajzspoloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon mindenütt előfordul, közönséges. – Öreghegy, 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2003. V. 18.

Podops inuncta (FABRICIUS, 1775) – *Szarvas pajzsospoloska* – Eurázsiai faj. Magyarországon a száraz, füves helyeken elterjedt, gyakori. – Öreghegy, 2001. V. 20.

Sciocoris sulcatus FIEBER, 1851 – *Barázdás laposfejű-poloska* – Turano-mediterrán faj. Magyarországon a füves helyeken szórványosan fordul elő, nem gyakori. – Öreghegy, 2001. V. 20.

Dryoderes umbraculatus (FABRICIUS, 1775) – Holomediterrán faj. Hazánkban szórványosan fordul elő, ritka. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6.

Aelia acuminata (LINNAEUS, 1758) – *Szipolypoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenütt előfordul, közönséges. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Aelia rostrata BOHEMAN, 1852 – *Sávós szipolypoloska* – Európai faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Neotiglossa pusilla (GMELIN, 1789) – *Feketehasú címerespoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon elszórtan található, ritka. – Öreghegy, 2003. V. 18.

Neotiglossa leporina (HERRICH-SCHÄFFER, 1830) – *Sárgahasú címerespoloska* – Turano-mediterrán faj. Magyarországon a száraz helyeken gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Stagonomus amoenus (BRULLÉ, 1832) – Pontomediterrán faj. Magyarországon elszórtan található, ritka. – Öreghegy, 2001. V. 20., 2001. VI. 23.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Eusarcoris ventralis (WESTWOOD, 1837) – Turano-mediterrán faj. Magyarországon szórványos, nem gyakori. – Öreghegy, 2001. VI. 23.

Rubiconia intermedia (WOLFF, 1811) – *Bronzos címerespoloska* – Palearktikus faj. Ma-

gyarországon elszórtan található, nem gyakori. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.; Pap-hegy, 2000. IV. 23.

Staria lunata (HAHN, 1834) – *Barna címerespoloska* – Mediterrán faj. Magyarországon szórványos előfordulása, nem gyakori. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.

Holcostethus vernalis (WOLFF, 1804) – Palearktikus faj. Magyarországon elterjedt és gyakori. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30.

Palomena prasina (LINNAEUS, 1761) – *Zöld bogymászó-poloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé megtalálható, közönséges. – Öreghegy, 2001. IV. 30.

Carpocoris pudicus (PODA, 1761) – *Gyümölcspoloska* – Eurázsiai faj. Magyarországon elterjedt és közönséges. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20., Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Dolycoris baccarum (LINNAEUS, 1758) – *Bogymászó poloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenütt megtalálható, közönséges. – Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 2001. IV. 30., 2001. V. 20., 2001. VI. 23., 2003. V. 18.

Eurydema oleraceum (LINNAEUS, 1758) – Gyűjtött változata: *ab. triguttatum* HORVÁTH – *Paréjpoloska* – Palearktikus faj. Magyarországon mindenfelé előfordul, közönséges. – Kopasz-hegy, 2001. V. 20.; Öreghegy, 1994. VI. 3-6., 1996. V. 4., 1999. VII. 17., 2001. IV. 30., 2001. V. 20.

Piezodorus lituratus (FABRICIUS, 1794) – *Bíboros címerespoloska* – Nyugat-palearktikus faj. Magyarországon szórványosan elterjedt, ritka. – Öreghegy, 2001. IV. 30., 2001. VI. 23.

Összefoglalás

A mindszentkálai Öreghegyen 1989–2003 között 17 poloskacsalád 100 génuszának 127 faja került begyűjtésre. A gyűjtött fajok között nem volt található sem a tudományra, sem a magyar faunára nézve új faj. 53 poloskafaj bakonyi lelőhelyei eddig még nem szerepeltek a Bakony hegység Heteroptera-faunájával foglalkozó publikációkban.

Poloskacsaládok	Magyar fauna	Bakonyi fauna	Mindszentkál	Bakonyra új adat
Ceratocombidae	1	-	-	-
Dipsocoridae	3	-	-	-
Nepidae	2	1	-	-
Corixidae	23	15	3	1
Naucoridae	1	-	-	-
Aphelocheiridae	1	-	-	-
Notonectidae	5	-	-	-
Pleidae	1	-	-	-
Mesovelidae	2	-	-	-
Hydrometridae	2	-	-	-
Hebridae	2	1	-	-
Velidae	6	-	-	-
Gerridae	9	4	-	-
Saldidae	18	7	-	-
Leptopodidae	1	-	-	-
Tingidae	64	29	11	1
Microphysidae	5	1	-	-

Poloskacsaládok	Magyar fauna	Bakonyi fauna	Mindszentkál	Bakonyra új adat
Miridae	275	67	38	32
Nabidae	16	15	3	-
Anthocoridae	31	7	3	3
Cimicidae	3	-	-	-
Reduviidae	20	12	2	-
Aradidae	22	8	2	2
Piesmatidae	7	-	2	2
Berytidae	15	8	2	1
Lygaeidae	130	62	22	9
Pyrrhocoridae	2	2	-	-
Stenocephalidae	3	3	1	-
Coreidae	23	13	5	-
Alydidae	3	2	-	-
Rhopalidae	17	13	7	-
Plataspidae	2	1	1	-
Thyreocoridae	2	2	-	-
Cydnidae	20	10	3	-
Scutelleridae	15	11	3	-
Pentatomidae	66	38	19	2
Acanthosomatidae	7	2	-	-
Összesen:	825	334	127	53
A magyar fauna százalékában	100 %	40,48 %	15,39 %	6,42 %

Megjegyzés: A táblázatban nem szerepelnek a Balaton és vízrendszerének vízipoloska-adatai.

A gyűjtések során előkerült néhány ritkább faj: *Physatocheila confinis* HORVÁTH, *Mermitelocerus schmidtii* (FIEBER), *Lygus punctatus* (ZETTERSTEDT), *Polymerus microphthalmus* (E. WAGNER), *Globiceps horvathi* REUTER, *Orthonotus cylindricollis* (COSTA), *Brachyplax tenuis* (MULSANT ET REY), *Acompus pallipes* (HERRICH-SCHÄFFER), *Rhyparochromus pini* (LINNAEUS), *Rhyparochromus confusus* (REUTER), *Ochetostethus opacus* (SCHOLZ), *Dryoderes umbraculatus* (FABRICIUS), *Neotiglossa pusilla* (GMELIN), *Stagonomus amoenus* (BRULLÉ), *Piezodorus lituratus* (FABRICIUS).

Magyarországon – így a Bakony-hegységben is – a poloskafauna a kialakulási helyétől és a betelepülési irányától függően, négy főcsoportot képez: I. Kozmopolita és holarctikus fajok; II. Palearktikus-euroszibériai áréájú fajok; III. Mediterrán-pontomediterrán áréájú fajok; IV. Európai fajok. Ennek alapján a mindszentkálai Öreghegyen eddig kimutatott 127 poloskafaj áréánkénti összesítését és százalékos megoszlását az alábbi táblázat mutatja.

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a mindszentkálai Öreghegy poloskafaunájának nagy részét a palearktikus-euroszibériai faunaelemek képezik (54,3%), de kiemelkedő részese-dése van a mediterrán fajoknak is (31,5%) Ez az arány jellemzi a Bakony hegység koráb-ban vizsgált más rovarcsaládjait is.

I. Kozmopolita és holarktikus fajok	fajsza	%
<i>a. Kozmopolita</i>	2	1,5
<i>b. Holarktikus</i>	5	4
Σ	7	5,5
II. Palearktikus – eurosibériai áreájú fajok		
<i>a. Holopalearktikus</i>	7	5,5
<i>b. Palearktikus</i>	25	19,7
<i>c. Eurázsiai</i>	5	4
<i>d. Eurosibériai</i>	17	13,4
<i>e. Nyugat-palearktikus</i>	14	11
<i>f. Eurotüráni</i>	1	0,7
Σ	69	54,3
III. Mediterrán áreájú fajok		
<i>a. Circum-(Holo-)mediterrán</i>	2	1,5
<i>b. Mediterrán</i>	15	12
<i>c. Pontusi-pontomediterrán</i>	6	4,7
<i>d. Kelet-mediterrán</i>	2	1,5
<i>e. Turano-mediterrán</i>	7	5,5
<i>f. Közép- és dél-európai</i>	8	6,3
Σ	40	31,5
IV. Európai fajok		
<i>a. Európai</i>	10	8
<i>b. Észak- és közép-európai</i>	1	0,7
Σ	11	8,5

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet fejezem ki dr. Bakonyi Gábornak, dr. Kondorosy Elödnek és dr. Vásárhelyi Tamásnak a gyűjtött fajok meghatározásához nyújtott segítségükért.

Irodalom

- AUKEMA, B. – RIEGER, CH. (1999): Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. – Volume 1, 2, 3, Amsterdam
- BENEDEK P. (1969): Poloskák VII. – Heteroptera VII. – In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*. 17(7). Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 86.
- GULDE, J. (1936): Die Wanzen Mitteleuropas (Heteroptera: Lygaeidae) – V (1–2), Frankfurt a. M., pp. 222.
- HALÁSZFY É. (1959): Poloskák II. – Heteroptera II. – In: *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*. 17(2). Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 87.
- HARMAT B. (1986a): A Bakony hegység karimáspoloska-faunájának alapvetése (*Heteroptera: Coreidae*) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, 5: 7–12.
- HARMAT B. (1986b): Ritkábban előforduló poloskafajok a Bakonyból (*Heteroptera*) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, 5: 13–16.
- HARMAT B. (1989): A Bakony hegység *Alydidae*, *Rhopalidae* és *Stenocephalidae* faunájának alapvetése (*Heteroptera*) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, 8: 11–18.

- HARMAT B. (1993): A Bakony hegység *Nabidae*, *Reduviidae* és *Pyrhocoridae* faunájának alapvetése (*Heteroptera*) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **12**: 23–38.
- HARMAT B. (1998): Adatok Litér környékének poloskafaunájához (*Heteroptera*) – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis, Zirc, **17**: 97–110.
- HORVÁTH G. (1897): Hemiptera – In: A Magyar Birodalom állatvilága (Fauna Regni Hungariae), Budapest, pp. 72.
- JOLSVAY A. – STEINMANN H. – SZILY E. (1977): A magyar állatvilág szótára – Natura, Budapest, pp. 357.
- KIS B. – KONDOROSY E.: Bodobácsok – Lygaeidae – Kézirat.
- KONDOROSY E. (1989): A *Lygaeus simulans* DECKERT bodobácsfaj előfordulása Magyarországon (*Heteroptera: Lygaeidae*) – Folia Entomologica Hungarica, Budapest, **L**, pp. 194.
- KONDOROSY E. (1995): Új és vitás helyzetű poloskafajok Magyarország faunájában (*Heteroptera*) – Folia Entomologica Hungarica, Budapest, **LVI**: 238–240.
- KONDOROSY E. (1997): További új poloskafajok a magyar faunában (*Heteroptera*) – Folia Entomologica Hungarica, Budapest, **LVIII**: 249–251.
- KONDOROSY E. (1999): Checklist of the Hungarian bug fauna (*Heteroptera*) – Folia Entomologica Hungarica, Budapest, **LX**: 125–152.
- PÉRICART, J. (1998): Hémiptères *Lygaeidae* Euro-Méditerranéens – In Faune de France, **84** A, B, C, Vol. 1–3.
- SOÓS Á. (1959): Revision und Ergänzungen zum Heteropteren-Teil des Werkes „Fauna Regni Hungariae I., 1. Corixidae – Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici, Budapest, Tom.: **51**: 429–441.
- SOÓS Á. (1963): Poloskák VIII. – Heteroptera VIII. – In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), **17**(8), Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 88.
- SOÓS Á. (1973): Új és ritka bodobácsfajok a magyar faunában. I. (*Heteroptera: Lygaeidae*) – Folia Entomologica Hungarica, Budapest, **XXVI**: 373–384.
- VÁSÁRHELYI T. (1978): Poloskák V. – Heteroptera V. – In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), **17**(5), Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 76.
- VÁSÁRHELYI T. (1983): Poloskák III. – Heteroptera III. – In: Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae), **17**(3), Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 88.
- WAGNER, E. (1970/1971): Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (*Hemiptera, Heteroptera*), Teil 1. – Entom. Abhand., Band **37**, Suppl., Leipzig, pp. 484.
- WAGNER, E. (1973): Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (*Hemiptera, Heteroptera*). Teil 2. – Entom. Abhand., Band **39** Suppl., Leipzig, pp. 424.
- WAGNER, E. (1975): Die Miridae HAHN, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (*Hemiptera, Heteroptera*). Teil 3. – Entom. Abhand., Band **40**, Suppl., Leipzig, pp. 483.

A szerző címe (Author's address):

ROZNER István
H-1116 Budapest XI.
Tétényi út 129.